

Роман Шухевич – командир армії УПА, армії нескореного народу

Рекомендаційний список літератури

**Ми боремось не тому, що ненавидимо тих,
хто знаходиться перед нами,
а тому, що любимо тих,
хто у нас за спиною!**

Роман Шухевич

Біографічна довідка

Народився Роман 30 червня 1907 року у Львові (вул. Довбуша, 2) у відомій галицькій родині. Його дід, Володимир Шухевич – непересічний педагог і етнограф світової слави, автор монументального п'ятитомного дослідження “Гуцульщина”.

Ще дитиною майбутній Провідник наслухався від свого діда Володимира про опришку Олексу Довбуша, і мріяв піти слідами народного месника. Ті мрії стали ще реальнішими, коли 11-літній Роман побачив у 1918 році в Кам'янці Струміловій синьо-жовтий прапор і запам'ятав зворушливі слова, що їх читав про “Червону калину” і вільну Україну його батько Осип.

Після закінчення філії Академічної Гімназії в 1925 році Роман Шухевич розпочав навчання у відділі архітектури Львівської Політехніки і успішно його завершив 1931 року. Опісля теж закінчив Львівську консерваторію, ставши піаністом. Веселий спортсмен, переможець “Запорозьких ігор” з бігу та плавання, затятий мандрівник “Шух” заснував курінь “Чорноморці”, що дав початок морському пластуванню.

У 16 років Роман Шухевич вступає до Української Військової Організації (УВО), а відтак стає членом Організації Українських Націоналістів (ОУН). “Дзвін” стає організатором нападу на радянське консульство у Львові, на польських шовіністів: комісара Чеховського та посла сейму Голуфка, і безпосередньо здійснив замах на шкільного куратора Собінського. У 1935 році на Львівському процесі був засуджений. Вийшовши з ув'язнення в 1937 році, засновує у Львові першу українську рекламну фірму “Фама”. Непохитний революціонер Роман Шухевич фанатично вірив, що лише українська збройна сила завоює та захистить Українську Самостійну Соборну Державу (УССД). Він засвоїв основи військового мистецтва в польській армії, а поглибив знання та вміння під час спеціального вишколу в Данцігу й Мюнхені.

Розвал Польщі та нова політична дійсність висуває Романа Шухевича на позицію Крайового Провідника Західних Окраїн Українських Земель. Як член Революційного Проводу ОУН організує і очолює курінь Дружин Українських Націоналістів “Нахтігаль”, який, після відступу більшовиків, першим входить до Львова. Наступного дня, 30 червня 1941 року, сотник Роман Шухевич разом із Степаном Бандерою і Ярославом Стецьком бере участь у проголошенні відновлення Української Державності і стає заступником міністра з військових справ. Після арешту більшості творців Акту 30 червня, химерна воєнна доля кидає Романа Шухевича у Білорусію на боротьбу з більшовицькими грабіжниками-партизанами. Тут після однорічного перебування німецька команда ліквідує курінь. На початку 1943 року Роман Шухевич поринає в гуцу українського націоналістичного підпілля. Відтоді разом із Олексою Гасином, Дмитром Клячківським, Василем Івахівим, Василем Сидором, Олександром Луцьким та Дмитром Грицаєм творить підпільну Українську Повстанську Армію (УПА).

У травні 1943 року “Тур” очолює Бюро Проводу ОУН і стає керівником усієї національно-визвольної боротьби українського народу. У листопаді цього ж року майор “Тарас Чупринка” стає Головним Командиром УПА. Перед ним виростають завдання, що їх міг осягнути лише дійсний велетень духу, характеру й розуму. Він послідовно творить гордість української нації: дисципліновану, всенародну збройну силу, ім'я якій Українська Повстанська Армія.

Молоде українське військо воювало проти німецьких окупантів, більшовицьких катів Ковпаків і Медведєвих, польських зайд, а далі проти російської імперії зла — СРСР. Від повстанських куль гине шеф німецьких штурмових загонів Люце, більшовицькі генерали Ватутін і Москаленко, заступник міністра оборони Польщі генерал Сверчевський...

Відділи УПА та ОУН гідно захистили українське населення від лихоліття воєн, репресій і терору, коли наша земля стала ареною боротьби за світове панування двох

найбільших тоталітарних режимів в історії людства. Своїм героїзмом нескорені повстанці написали золоті сторінки новітньої української і світової історії.

На Великому Зборі Української Головної Визвольної Ради (УГВР), що проходив поблизу села Сприні на Самбірщині від 11 до 15 липня 1944 року “Роман Лозовський” очолює підпільний уряд Воюючої України – Генеральний Секретаріат УГВР.

Генерал “Тарас Чупринка” у 1947 році висилає кілька сотень УПА рейдом у Західну Європу, які з важкими боями пробиваються аж до Баварії, щоб пробудити приспану совість західного вільного світу. Але та совість, як спала тоді кам’яним сном, так спить і сьогодні.

Генерал Роман Шухевич говорив: “Такої героїської боротьби взагалі не знає історія людства, в тінь пішли прославлені герої Тернопілів. На героїзмі УПА і визвольно-революційного підпілля будуть виховуватися нові українські покоління”.

Як загинув Великий Командир? Певних відомостей немає і до сьогодні. Відомий кадебістський кат і провокатор Павел Судоплатов згадує, що він і ще з двадцять емігрантів напали на будинок кооперативи у селі Білогорща (тепер вулиця Білогорща у Львові). В нерівному бою загинув Командир УПА та майор МГБ. Подібну версію розказали багато пізніше зв’язкові Романа Шухевича Дарія Гусяк та Галина Дидик. Місцеві люди в Білогорщі ще й сьогодні розказують, що Генерал згинув у засідці, йдучи ліською доріжкою з лісу до будинку місцевої кооперативи, приблизно там, де сьогодні стоїть пам’ятник Роману Шухевичу. Місце поховання Великого Сина свого народу невідоме і досі...

Джерело:

<http://shukh.org.ua/uk/biografija.html>

Література

1. Заведнюк, В. Ф. Німецька окупація Західної України [Текст] / В. Ф. Заведнюк // Вони вмирили, їм сурми не грали...: документи, спогади, коментарі / В. Заведнюк. — Тернопіль : Укрмедкнига, 2000. — С. 150—199.
2. Киричук, Ю. Історія УПА [Текст] / Ю. Киричук ; відп. за вип. П. Маленький ; ред. Б. В. Проник. — Тернопіль : Редакційно-видавничий відділ управління по пресі, 1991. — 68 с.
3. Кук, В. Роман Шухевич. Державний муж і командир легендарної УПА, (загинув 5 березня 1950 р.) [Текст] / В. Кук. — Київ : Українська Видавнича Спілка, 2005. — 32 с.
4. Олещук, І. Він керував святою боротьбою [Текст] : [Роман Шухевич] / І. Олещук // Шлях до прозріння. Документи, спогади, публіцистичні і літературні твори про громадсько-політичне життя 90-х років ХХІ століття. — Тернопіль : Джура, 2011. — С. 21—26.
5. Полянський, О. Історичні силуети (Богдан Хмельницький, Тарас Шевченко, Яків Головацький, Михайло Грушевський, Симон Петлюра,

Ярослав Стецько, Роман Шухевич, Володимир Янів, Володимир Кубійович, Микола Чубатий, Іван Драч) [Текст] / О. Полянський. — Тернопіль : Лілея, 1998. — 128 с.

6. Посівнич, М. Нескорений командир [Текст] / М. Посівнич. — Торонто-Львів : Літопис УПА, 2007. — 63 с.

7. Роман Шухевич — «Тарас Чупринка» (1907—1950) [Текст] // Українська повстанська армія. Відповідь нескореного народу : книга-каталог виставки / І. Богун [та ін.]. — Київ, 2017. — С. 37.

8. Роман Шухевич (1907—1950) [Текст] // Україна — єдина країна. Традиції, обряди, побут. Пам'ятки України. Люди, що змінили Україну. — Київ : Видавництво Глорія, 2016. — С. 283.

9. Роман Шухевич: «Це був наказ мого серця!» [Текст] : бібліографічний покажчик / уклад.: В. Чупрова, Л. Оленич ; ред. Г. Жовтко. — Тернопіль : Підручники і посібники, 2007. — 144 с.

10. Сергійчук, В. Що дала Україна світові [Текст] : [Роман Шухевич] / В. Сергійчук. — 2-ге вид., Київ : ПП Сергійчук М. І., 2008. — С. 129—134.

~~~~~

11. Бандурка, І. Нескорена Наталія Шухевич [Текст] : [дружина Романа Шухевича Наталія Березинська] / І. Бандурка // Свобода. — 2017. — 20 жовт. — С. 3.

12. Гурська, Л. На героїзмі УПА треба виховувати нові покоління [Текст] : [у Борщові відкрили пам'ятну стелу Роману Шухевичу] / Л. Гурська // Свобода. — 2017. — 5 лип. — С. 3.

13. Олещук, І. Він керував святою боротьбою [Текст] : [Роман Шухевич — Головний командир УПА та голова проводу ОУН] / І. Олещук // Свобода. — 2015. — 6 берез. — С. 4.

14. Олещук, І. Він керував святою боротьбою [Текст] : [30 червня виповнюється 110 років від дня народження головного командира УПА Романа Шухевича] / І. Олещук // Свобода. — 2017. — 30 черв. — С. 3.

15. Олещук, І. Він керував святою боротьбою [Текст] : Україна відзначає 70-ту річницю від дня трагічної загибелі Романа Шухевича / І. Олещук // Свобода. — 2020. — 28 лют. — С. 3.

16. Панченко, О. Ще донедавна була на правду «Бистрою»...

[Текст] : [зв'язкова генерала УПА Романа Шухевича Ірина Козак-«Бистра»] / О. Панченко // Вільне життя плюс. — 2015. — 11 груд. — С. 3.

17. Патриляк, І. Декан історичного факультету КНУ ім. Шевченка Іван Патриляк: «У Шухевича і Пілсудського було багато спільного» [Текст] : [інтерв'ю] / І. Патриляк ; записала Л. Самохвалова // Урядовий кур'єр. — 2021. — 26 берез. — С. 4—5.

18. Посівнич, М. Роман Шухевич і Тернопільщина [Текст] / М. Посівнич // Свобода. — 2017. — 27 верес. — С. 4.

19. Савак, Б. Роман Шухевич у спогадах юних і творчості Олега Граб'яка [Текст] : [у Денисівському краєзнавчому музеї проведено урок-реквієм, приурочений 66-й річниці з дня загибелі голови проводу ОУН, головного командира УПА, генерал-хорунжого Романа Шухевича] / Б. Савак // Свобода. — 2016. — 11 берез. — С. 1.

20. Сливка, П. Роман Шухевич гідний звання Героя України [Текст] / П. Сливка // Свобода. — 2021. — 31 берез. — С. 5.

21. Сливка, П. Роман Шухевич — керівник воюючої України [Текст] / П. Сливка // Вільне життя плюс. — 2021. — 7 трав. — С. 5.

22. Сливка, П. Сміливий командир армії безсмертних [Текст] : до 110-річчя дня народження Романа Шухевича та 75-річчя УПА / П. Сливка // Вільне життя плюс. — 2017. — 3 листоп. — С. 4.

23. Стех, Я. «Здобудеш українську державу або загинеш у боротьбі за неї» [Текст] : [пам'яті головного командира УПА генерала Романа Шухевича] / Я. Стех // Вільне життя плюс. — 2017. — 21 квіт. — С. 3 ; 28 квіт. — С. 3.

24. Чорній, Н. Дещо про долю дружини героя [Текст] : [Наталя Шухевич — дружина командира УПА Романа Шухевича] / Н. Чорній // Свобода. — 2012. — 12 жовт. — С. 10.

25. Штокало, В. Роман Шухевич — Головний командир воюючої сторони [Текст] : [голова проводу ОУН-УПА] / В. Штокало // Голос України. — 2018. — 23 серп. — С. 7.